

Sayın Başkan, sevgili arkadaşlar; Halkların Demokratik Partisi adına Hükûmet Programı karşısındaki tutumumuzu açıklamak için buradayım.

Bugün, burada, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca usulen 62'nci Hükûmet Programı'nı tartışmaya davet edilmiş olduk. Usulen diyorum çünkü gerçekte Türkiye Büyük Millet Meclisinin yaptığı, Davutoğlu Hükûmetinin yasallık edinmesi için bir şekil şartının yerine getirilmesinden daha fazla bir anlam taşımıyor. Atanmış hükûmetin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmiş bir hükûmet niteliğini kazanması için Anayasa'nın gerektirdiği bir prosedürü yerine getiriyor olsak da hepimiz biliyoruz, 62'nci Hükûmet AKP olağanüstü kongresinden beri artık fiilî, gerçek, somut, siyasi iktidar merkezi değil. Siyasi iktidar merkezi, bundan böyle, fiilen, Tayyip Erdoğan'ın Atatürk Orman Çiftliği'nde olacağı anlaşılan Cumhurbaşkanlığı konutuna taşındı. Siyasi hakikat budur.

Bu siyasi hakikat, bu yeni siyasi güç dizilişi, Hükûmet Programı'nı Sayın Davutoğlu'nun kabinesini gerçek, fiilî ve egemen bir iktidar odağı olarak kabul ederek tartışmamızın önünde başlı başına bir engel. Kaldı ki önümüzdeki program belgesinin de esasen 61'inci Hükûmet Programı'nın kes-yapıştır usulüyle güncellenmesinden ibaret olduğu hiçbirimizin gözünden kaçmıyor. Dolayısıyla, söze ister istemez bu yeni siyasi güç paylaşımının Türkiye'nin bugünü ve geleceği açısından ima ettikleriyle başlamak kaçınılmaz.

Erdoğan'ın Cumhurbaşkanı seçildiği andan itibaren partisinden ayrılması gerekliliğine uymayışı, Cumhurbaşkanlığının kesinleştiğine ilişkin Yüksek Seçim Kurulu ilanının Resmî Gazete'de yayımlanmasının AKP Hükûmetine bağlı memurlarca engellenmesi, Cumhurbaşkanının Anayasa'ya aykırı olarak AKP kongresinde Genel Başkan sıfatıyla gövde gösterisinde bulunması türünden yasa ve Anayasa ihlalleri bir yana, Türkiye, 10 Ağustos'tan bu yana, âdeta toplumu iktidara tapınma ayinlerinin cezbesine çağıran bir törenselliğe mahkûm edildi. Sanki sadece bir Cumhurbaşkanlığı seçiminin ötesindeyiz, sultanımızın cülus törenindeyiz, kurucu babamızın ebedi hükümdarlığının doruğuna tırmanışına tanıklık ediyoruz, o da nihai iktidar mevkiinden bir kulunu sadrazamlığa yükseltiyor. Bu havayı beslemeye ve artık yeni bir dönemin başladığına dair kabulü zihinlere ve toplumun bilinçaltına nakşetmeye yönelik bir sembolizm, debdebe ve azamet o günden beri aldı yürüdü. Devlet iktidarı kendisini gösteri toplumunun merkezine yerleştirdi; yandaş medyada ve kalemlerle çığırtkanlık, coşku, esrime ve güya özgüven patlamaları had safhaya vardı; devir teslim günleri boyunca Anayasa, baba yasa umursanmadan, göstere göstere, "fiilî başkanlık" veya "cumhurbaşkanlık" rejiminin ilk temrinleri yapıldı. Ancak oldukça yavan kaçan ve gerçeküstülükle yüklü bu kurgunun acımasız gerçeklikler karşısında hiçbir hükmü yok. Hâlâ rüyadan uyanmayanlar için, özellikle AKP milletvekili arkadaşlarımız için onlara bu sert gerçekliklerin birkaçını hatırlatmak istiyorum:

Birincisi; Tayyip Erdoğan Çankaya'ya güçlenmiş olarak değil, güçsüz bir konumda, yıpranmış olarak, yara bere içinde, yolsuzluk soruşturmalarının şaibesi altında ve verilmemiş hesaplarla çıktı. O, Çankaya'ya çıkmadı, Atatürk Orman Çiftliği'ne kaçtı.

AKP, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy oranını da artırmadı. Yüzde 52 civarında, oy kullanan seçmenlerin yüzde 52'si civarında oy almak Türkiye'de gerçek bir gösterge değil. Evet, hukuki ve siyasi bir gösterge ama yüzde 75 civarındaki bir katılımı elde edilen yüzde 52 oy aslında AKP'nin geçmiş onay konumunda yerinde saymaya devam ettiğinin çok açık bir göstergesiydi. Mutlak rakamlarla baktığımızda ve yurt dışı oylarını çıkarttığımızda, yerel seçimlerde ne aldıysanız oradasınız. Yani sandıktan bakıldığında da ortada bir ilerleme, bu kükreyişleri haklı gösterecek bir halk desteği, bir yüceliş yok. Ahmet Davutoğlu bakımından da Dışişleri Bakanlığında Başbakanlığa terfi eden bu Başbakanımız açısından da aynı durum

geçerli. O da, hüsrana uğramış, faturaları temizlenmemiş bir dış politikanın mimarı. Temel politik hedefleri iflase uğramış bir Dışişleri Bakanı olarak Başbakanlık koltuğuna geçti. Bunu hükümet programının, Davutoğlu'nun bizzat kendi eseri olan Orta Doğu'daki durumun hiçbir acil ve yakıcı sorununa değinmemesinden, bunlardan âdeta kaçmasından da apaçık görmek mümkün.

Böyle bir hükümet programı olabilir mi? 49 diplomatını IŞİD cellatlarına rehin vermiş bir Hükümet, bununla ilgili ne yapacağına dair bir tek hüküm programında içermiyor. Suriye'de bizzat Türkiye hükümetlerinin yol açmış oldukları kaotik durum dolayısıyla ortaya çıkmış olan büyük iç göçler, Türkiye'ye yönelmiş olan sayıları 1,5 milyonu geçmiş olan göçler karşısında ne yapılacağına dair hiçbir hüküm içermiyor ama Orta Doğu hakkında âlây-ı vâlâ ile konuşuluyor. Yok kadimmiş, yok biz onların üzerinde kültürel hâkimiyet sahibiymişiz, yok yol göstericisiymişiz, yok öncü ülkesiymişiz... Bu, öncülük iddiasından bir an önce bütün hükümetlerimiz vazgeçse iyi olur. Komşularımızın, Orta Doğu'daki halkların bizden öncülük möncülük bekledikleri yok. Osmanlı İmparatorluğunun tahakkümünden kurtulup, birer ulusal devlet olduklarından beri onların ulusal kimliklerinin bir parçası bu egemenliğe karşı mücadele etmişliktir. Olmayan bir -sözüm ona- nüfuz üzerinden buralara ilişkin kurulan hayallerin hepsi Bağdat'tan döndü, Şam'dan döndü, Filistin'den döndü ve dönmeye devam ediyor ama bu hesaplar verilmemiş olarak şimdi bu hesapları veremeyen bir Dışişleri Bakanı Başbakanımız olarak bizimle burada Hükümet programı paylaşıyor.

Hükümet programında "yolsuzluklarla mücadele" adı altında çok iddialı sözler var ama nasıl oluyor da bunları unutuyoruz? Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı en esaslı yolsuzluk meselesiyle bu Meclis hesaplaşamadı, dosyalar Meclisten kaçırıldı. Bu yolsuzluk şaibesi arkada olarak sürdürülen bir Başbakanlık iddiasının bu Hükümet Programı'yla ilgisini kurmak, sahici bir programla karşı karşıya olduğumuzu düşünmek çok güç.

İşin doğrusu, nasıl bir programla karşı karşıya olacağımız hakkında da düşünmek zorundayız. Felsefe tarihi mi tartışacağız, akademik bir tez ile mi ilgileniyoruz, bir hükümet programı mı var karşımızda, yoksa jeostratejik bir analiz iddiasıyla mı yüz yüzeyiz, bir doktrin mi karşımızda, yoksa bir hükümet siyaseti ve icraatından mı söz edeceğiz. Aslında, bu takıntılı doktrinel tezlerin AKP sözcüleri, yetkili kurulları tarafından ayıklanması yerinde olurdu çünkü neyi tartıştığımızı bulanıklaştırmaktan başka hiçbir işe yaramıyor. Ama, madem öyle, madem Sayın Davutoğlu topu ortaladı, kale boş, oraya bir şut çekmeden olmaz. Davutoğlu tezlerine çok güveniyor ama ben aslında bir tarih hocası olsaydım, sıfır verirdim çünkü dünya tarihini Sayın Davutoğlu bizi de üzerine yerleştirecek şekilde 3 evreye ayırıyor: Kadim -ne demekse Antik Çağ herhâlde- modernite ve küreselleşme. Bu kadar düz ve şematik bir mantık ile baktığımızda "kadim" ne? Kadim, Türkiye açısından Osmanlı Orta Çağı. Peki, ondan önce bu Anadolu topraklarında, bugünkü Türkiye zemininde bir hayat yok muydu, ondan önce burada bizim mirasını tebarüz ettiğimiz bir toplumsal hayat, toplumsal tarih yok muydu; bize miras kalan feodal, ataerkil, bürokratik bir diktatörlükten başka bir şey değil midir, onun törenleri, onun devletperestliğinden başka bir şey değil midir, yoksa halkların bir tarihi yok mudur?

Sayın Davutoğlu ve Erdoğan ikilisi esasen Osmanoğulları sülalesinden birileriymiş gibi konuşuyorlar. Oysa biyografilerine baktığımızda görüyoruz, onlar da esasen yoksul emekçilerin çocukları olarak bu dünyaya gelmişler ve oradan bugünkü yerlerine yükselmişler. Osmanlı toplumunda onlara asla ve asla böyle bir yol, böyle bir imkân, böyle bir kudret mevkisini bahşedecek hiçbir mekanizma yoktur. Onlar çobanlar olarak dünyaya gelecek, çobanlar olarak ölecek veya çobanlar olarak tımarlı sipahiye katılıp fütihat savaşlarında hayatlarını kaybedeceklerdi. O yüzden, biz, hiç de böyle bir tarih duygusuyla beraber değiliz.

Biz, ama Őu tarih duygusuyla beraberiz: Ekende yok, biçende yok, yemede ortak Osmanlı. Bizim Osmanlıya bakışımız budur. Osmanlı devletinin bize miras olacak, bugünkü demokratik arayışlarımıza, bugünkü özgürlük iddiamıza, bugünkü hayat kavrayışımıza uyacak herhangi bir siyaset mirasını bize bıraktığını söylemek, kültürel miras bıraktığını söylemek çok güç. Elbette sivil mimariden toplumsal geleneklere kadar pek çok Şey var, onların içine doğduk ama bu başka, devlet iktidarının içinden ve bağrından konuşmak bambaşka bir Şey.

Öte yandan, bu program, bu dış politikayı içe tercüme etmek ve içeriye aslında suni, yapay, hormonlu bir öz güven aşılama için Türkiye'yle ilgili, Anadolu'yla ilgili, olmayacak abartıları bizim karşımıza sunuyor; müstesnayız, biriciğiz, bizden başkası yok, bizim gibi bir yerde yaşayan yok, bize öyle fırsatlar sunulmuş ki, onlara "Ah, bir Davutoğlu Başbakanımız olsa da bir imkâna çevirse." Ama öyle mi tarih, hayat öyle mi? Dünyaya gözümüzü açıp baktığımızda hiçbir jeostratejik hâli ve durumu olmayan -bu manada- pek çok ülkenin çok uzun dönemler boyunca dünyaya egemen olduklarını, kültürlerini, siyasetlerini, fikirlerini ve geleneklerini aktarma imkânı bulduklarını görüyoruz. Dolayısıyla, mesele coğrafyanın neresinde yaşadığımız değil, hangi kültürü ve hangi manevi mirası ve hangi bilimsel ve kültürel gelişmeyi ifade ettiğinizle ilgilidir mesele.

Hükümet Programı'na baktığımız zaman bunlarla ilgili hiçbir Şey göremiyoruz. Başka ülkelere bırakın öncülük etmeyi, onların nezdinde bir kıymet kazanabilmek bakımından bizim elimizde neler olması gerektiğine dair bir liste bile görmüyoruz. Bilgi çağında, en temel üretim aracının bilgi olduğu bir yerde bilginin üretimi bakımından ne kadar kaynak ayrıldığına dair en ufak bir fikirle karşı karşıya değiliz.

Davutoğlu'nun ve Hükümet Programı'nın ve tabii ki Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın sık sık söyledikleri, kendilerine referans edindikleri bir kavram: Restorasyon. Bir restorasyon çağından geçiyoruz. Öyle bir restorasyon ki bu, bu tamamlandığında her Şey bizim için mükemmel olacak! İyi de -bu restorasyon bildiğiniz gibi Fransızca bir sözcük- bunun kaynağında ne var? Restorasyonun siyasi tarihteki anlamı Metternich Çağı dediğimiz Napolyon sonrası Avrupa'sında Prusya, Avusturya, Britanya ve Rusya'nın bir araya gelerek oluşturdukları kutsal ittifakın Avrupa'yı Fransız Devrimi öncesi çığıra geri taşıma iddiasını imler bu kavram, restorasyon bu demektir. Yani, restorasyonun siyasi anlamında bir tek iyi karşılık yoktur. Restorasyon dediğiniz zaman gericilik çanları çalar. Restorasyon dediğiniz zaman, olmayan bir maziye iade edilme hırsıyla kendini donatmış devletler akla gelir. Keşke daha talihli bir kavram seçseydi. "İhya ihya" diye diye geldiğimiz yer burası.

Ancak, Başbakanın ve Cumhurbaşkanı'nın konuşmalarına baktığımızda bu restorasyonla biraz daha başka bir Őeyi ima eder görünüyorlar ama bugün yaşadığımız tarih açısından bu da problematiktir, sorunludur. Bir 1920 aşkı, Cumhurbaşkanı'nın söyleminde dile geliyor. Bugüne kadar hiç işitmediğimiz ölçüde ve hiç işitmediğimiz ölçüde. Bu 1920 aşkını irdelediğimiz zaman görüyoruz ki, Birinci Meclisin kompozisyonunu en ideal siyasi kompozisyon olarak görüyor, 1923'ü de istiyor hem devlet iktidarını hem Birinci Meclisi bir araya getirecek bir arayış, bunun peşinde giden bir siyasi yöneliş. Hatta Başbakan - Cumhurbaşkanı şimdi Tayyip Erdoğan- eski iddialarında aşan bir şekilde Anıtkabir defterinde cumhuriyetin 12'nci Başkanı olarak vefatının ardından Cumhurbaşkanı makamıyla cumhur arasındaki irtibatın zayıfladığını kaydederek Mustafa Kemal dönemini de olumluyor ve böylelikle kendini onunla eşitlediği, özdeşlediği bir tarih kurgusu içerisinden konuşmayı seçiyor. Böyle bir altın çağ yok arkadaşlar. Doğacı Antik Yunan Filozofu Heraklitos'un sözü kulağımıza küpe olsun "panta rei" "Her Şey akar", "Aynı ırmakta iki kere yıkanamazsınız." Ne 1920'ye dönüp restore edebilirsiniz tarihi ve coğrafyayı ne 1923'e dönebilirsiniz ne de

başka bir çağa, tek parti devrine, 1946'ya, 1950'ye. Sadece ve sadece ileriye bakmak zorundasınız. Ve zaten bizim Hükûmet Programı'yla ayrıldığımız en temel felsefi nokta burasıdır. Türkiye'nin geleceğini geçmişinde arayamazsınız. O geçmiş size bir birikim, bazen bir engel, bazen bir imkân sunar ama gelecek sadece ve sadece sizin bugünkü eylemlerinizin doğrultusu üzerindedir. Bugünkü eylemlerinize bakalım: Türkiye, Avrupa Konseyi üyesi bir ülke olarak hâlâ 2004'te vermiş olduğu sözlerin hiçbirisini tam olarak yerine getirememiş, ne hukuk devleti ne yeni Anayasa ne yüzde 10 barajının kaldırılması ne vicdanı reddin tanınması ne kadınların uğradıkları ayrımcılığın önlenmesi ne hâkim ve savcılarının yeni anayasal perspektif içerisinde eğitilmesi, bununla ilgili hiçbir ödev tam olarak yerine getirilmedi, elde bir tek ombudsmanlık var. Bu program sunuş tarzı bizi bütün referanslardan da kopartıyor. Neye refere edeceğiz yani ilerlemeyi, gerilemeyi; yapılacakları, yapılmayacakları neye izafe edeceğiz, neye bağlı olarak konuşacağız? Elimizde bir tane temel, kendimizi bağladığımız - şimdilik- bir uluslararası ölçüt var. Avrupa Konseyi üyesi bir ülke olarak hukuk devleti, hukukun üstünlüğü ve insan hakları üzerinden ne gelişme elde ettik ve ne gelişme elde edebiliriz? Bunun hiçbir ölçütünün burada olmadığını görüyoruz.

Öte yandan, Hükûmet Programı'nın iktisadi yönleri de tam bir konfüzyon ve çatışma içerisinde. Yatay kentlerden söz ediyor Hükûmet ama Türkiye bugün Avrupa'nın birinci gökdelen ülkesidir 141 gökdeleniyle. İstanbul önümüzdeki yıl birinci gökdelen kenti olacaktır. Siz bu toprak rantı siyasetini güttükçe, bu belediyeçilik tarzını güttükçe şehirleri daha da dikey kılmaktan başka bir şey yapamazsınız. Ve bu şehir politikasına karşı isyan da Hükûmet Programı'nda en melun işlerden biri olarak pek çok kez zikrediliyor: "Gezi, Gezi'den beri, Gezi'den sonra" ama bu Hükûmetin bütün basınçlarına rağmen Gezi için açılan dava iddialarının hiçbirisini doğrulamadı, kanunsuz yürüyüşten başka daha ciddi bir suçla suçlanan hiç kimse olmadı. Aslında Türkiye'nin geleceği iki istikamette seyrediyor: Gezi'nin gösterdiği istikamet ve Kürtlerin özgürlük mücadelesi. Bu iki dinamik her türlü vesayetçi, her türlü sermayeci, her türlü kapitalist yönetimin karşısında en önemli iki imkân olarak karşımıza çıkıyor. Halkların Demokratik Partisi bu imkânın siyasete tercümesi olarak Adalet ve Kalkınma Partisiyle, onun iktidarıyla verebileceği bütün demokratik, meşru mücadele yollarını deneyerek bu mücadeleyi verecektir. Çözümle müzakere süreci içerisinde oluyor olmamız bu mücadelenin önünde bir engel değildir. Müzakerenin terimlerini yükseltmek, müzakerenin kalitesini yükseltmek için, daha yüksek bir demokrasi için ve daha yüksek bir insan hakları rejimi için mücadele etmek zorundayız. Bunun karşısındaki engel Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarının şimdi giderek daha pederşahleşen, daha otoriterleşen, daha merkezîleşen ve daha Caudillocu, ebedişefçi bir karakter kazanan rejimidir. Bunun karşısında mücadelemizi bu aşamada bu programa "Hayır." diyerek veriyoruz. Hayır, hayır, hayır, programınızı kabul etmiyoruz.